

Programma 01 Bestuur

Provincie Noord-Brabant

Algemeen beeld van het programma

Het bewaken en waar mogelijk verder versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant.

De wettelijke kaders hiervoor worden gevormd door:

- de Provinciewet;
- de Gemeentewet;
- de Wet algemene regels herindeling (Arhi);
- de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- de Waterschapswet
- de Wet Bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (Wet Bibob);
- de ambtsinstructie Commissaris der Koning (CdK).

De provincie doet dit via de volgende drie hoofdlijnen:

1. de kwaliteit van het openbaar bestuur in het algemeen verbeteren o.a. door het stimuleren van efficiënte kennisverwerving, -borging en -benutting en door het vergroten van de integriteit en weerbaarheid van het openbaar bestuur;
2. het versterken van de bestuurlijke- en netwerksamenwerking in Brabant;
3. het borgen van de toekomstbestendigheid van het openbaar bestuur.

De doelstellingen worden bereikt via de drie productgroepen Provinciebestuur, Bestuurlijke samenwerking en Interbestuurlijk toezicht.

Wat heeft het gekost?

Binnen programma Bestuur is de realisatie € 2,2 mln lager dan de begroting na wijzigingen. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de vrijval van € 1,7 mln uit de voorziening pensioenlasten APPA. Deze vrijval volgt uit de jaarlijkse herberekening van de actuele contante waarde van de pensioenverplichtingen, hoofdzakelijk als gevolg van de ontwikkeling van de rekenrente ten opzichte van afgelopen jaar.

Daarnaast zijn er diverse kleinere onderschrijdingen op terreinen zoals de bestuurskosten, onderzoeksbudgetten en ondersteuning aan gemeenten in het kader van veerkrachtig bestuur, vooral doordat de uitvoering van de activiteiten tegen lagere kosten is gerealiseerd.

01 Bestuur

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Vershil begr- realisatie
Programmalasten	9.558	11.721	8.847	2.874
Toegerekende organisatiekosten	5.954	6.084	6.765	-681
Totaal lasten	15.512	17.805	15.612	2.193
Totaal baten	2	289	378	89
Saldo van baten en lasten	-15.510	-17.517	-15.234	2.282

Bestuur op hoofdlijnen

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

We liggen grotendeels op schema om de doelstellingen en maatschappelijke effecten te realiseren. De actualisatie van het Bibob-beleid was oorspronkelijk voor 2017 voorzien, maar dit is opgeschoven in verband met een uitgebreidere evaluatie in de vorm van een externe visitatie en het verder uitwerken van de aanbevelingen van deze visitatiecommissie. De visitatiecommissie heeft geconcludeerd dat de Wet Bibob goed is geïmplementeerd. Ze heeft ook enkele aanbevelingen gedaan, met name kan er nog meer worden geïnvesteerd in de bewustwording van de organisatie en in de ambassadeursrol naar gemeenten. Voor de zomer van 2018 zullen we deze aanbevelingen verder uitwerken.

Om de kwaliteit van de Brabantse gemeenten integraal en voor alle Brabanders in beeld te brengen hebben wij gezamenlijk met de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) onderzoek gedaan naar bestuurskracht en de bestuurlijke aanpak van ondermijning in het buitengebied. Het resulteerde in mei 2017 in het rapport 'Ondertussen in het buitengebied'.

Wij hebben de conclusies uit het rapport onderschreven en inmiddels is een concrete vervolgaanpak vastgesteld, waarbij 'leegstand in het buitengebied' en 'kwetsbare recreatieparken' als prioritaire projecten zijn aangeduid.

Het onderzoek criminaliteit in het buitengebied heeft veel aandacht gekregen in bestuurlijk Brabant en Nederland. Ook heeft dit geleid tot een impuls in de samenwerking met de VBG, de Taskforce Brabant-Zeeland en in ons eigen integraal werken. Het volgende onderzoek dat wij samen met de VBG uitvoeren naar de kwaliteit van de Brabantse gemeenten betreft de energietransitie. Dit onderzoek is in 2017 gestart.

In 2017 hebben wij ons beleid om de veerkracht van de gemeenten te versterken onverminderd voortgezet. Een aanzienlijk deel van de Brabantse gemeenten doorliep of heeft in 2017 een traject afgerond om te komen tot een besluit over hun bestuurlijke toekomst. Voor de gemeente Nuenen c.a. is een provinciale Arhi-procedure gestart.

Inzet verbonden partijen

Zuidelijke Rekenkamer

De Zuidelijke Rekenkamer onderzoekt de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg. De Zuidelijke Rekenkamer levert daarmee een bijdrage aan de verbetering van de kwaliteit van het openbaar bestuur.

Interprovinciaal Overleg (IPO)

Het IPO zorgt voor de belangenbehartiging van de provincies in vooral Den Haag en Brussel. Het is daarmee een onmisbare schakel in het netwerk van bestuurders. In IPO verband worden in gezamenlijkheid met de andere provincies visies ontwikkeld op onder meer het 'middenbestuur' en de veranderende relatie PS/GS in een netwerksamenleving.

Huis van de Nederlandse Provincies (HNP)

Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Beleidsnota	Prestaties met indicatoren	Is de prestatie in 2017 gerealiseerd?
01.01		
Wet Bibob: Notitie inzake uitvoering Wet Bibob	Actualisatie wet Bibob	De evaluatie van de werkzaamheden van de Bibob-eenheid in de vorm van een visitatie stond gepland voor 2016. Deze heeft, op verzoek van de visitatiecommissie, langer geduurd dan gepland en is in maart 2017

		<p>afgerond. De commissie heeft geconcludeerd dat de Wet Bibob in de provincie Noord-Brabant goed is geïmplementeerd en een voorbeeld is voor andere provincies.</p> <p>Wel komt de commissie met een aantal aanbevelingen, met name om de bewustwording in de organisatie te vergroten en meer risicogericht te gaan werken. We gaan nu eerst een aantal aanbevelingen van de commissie nader uitwerken en bekijken wat dit betekent voor de beschikbare capaciteit. Op basis van die uitwerking beoordelen we of en welke actualisatie van het beleid nodig is. Deze actualisatie volgt voor de zomer van 2018.</p>
Start-nota Kennis en Onderzoek	BrabantKennis levert in 2017 de verkenning "mind de gap" op	<p>BrabantKennis leverde in 2017 de Verkenning 'Mind the Gap!' op. In deze verkenning ging BrabantKennis op zoek naar toenemende verschillen in de samenleving. Welke verschillen zien we in Brabant, maar ook welke nieuwe vormen van verbondenheid? De verkenning bestond uit meerdere onderzoeken, een eindpublicatie en een toekomstagenda, diverse bijeenkomsten, lezingen en masterclasses. Meer "Mind the Gap!": https://www.brabantkennis.nl/trend/mind-the-gap</p>
	BrabantKennis organiseert in 2017 een trenddag	<p>Eind 2017 heeft BrabantKennis een Trendnacht gehouden over 'Het klimaatgedrag van Brabant'. Niet het klimaatverdrag, maar het klimaatgedrag stond deze avond centraal. In Podium Bloos in Breda gingen ruim 250 wetenschappers, beleidsmakers, journalisten, ontwerpers en ondernemers met elkaar in gesprek: wat doet veranderend klimaat met ons gedrag? Raken we collectief van de kook? Of passen we ons gemakkelijk aan? Meer Trendnacht: https://www.brabantkennis.nl/trendnacht</p>
	Uitvoeren Onderzoeks- en Adviesagenda 2017	<p>De Onderzoek- en adviesagenda 2017 zijn uitgevoerd. In de onderzoeksbank worden de onderzoeken gepubliceerd: http://onderzoeksbank.brabant.nl/</p>
01.02		
Bestuursakkoord	GS-regiowerkbezoeken en werkbezoeken van de CdK aan gemeenten en regio's (indicator: klanttevredenheidscijfer). Streefwaarde 7	<p>De ontmoetingen van GS en de regio's staan in het teken van de regionale ontwikkeldagen. Werkbezoeken van de CdK, zoals opgenomen in zijn ambtsinstructie, aan gemeenten zijn conform planning uitgevoerd.</p>

	<p>Samenwerkingsafspraken in het kader van Brabantstad, regionale afspraken Sterk Brabants netwerk (indicator: Aantal regionale agenda's met afspraken) Streefwaarde 4</p>	<p>Met alle 4 de regio's zijn ontwikkeldagen ruimte en mobiliteit gehouden. In het najaar heeft een tweede ronde ontwikkeldagen plaatsgevonden. Daarnaast hebben GS besloten over integrale proposities van 5 streeknetwerken. Er is hard gewerkt aan de stedelijke agenda, die zal naar verwachting in het voorjaar 2018 worden vastgesteld. Voor Brabantstad zijn enkele projecten aan de werkagenda toegevoegd zoals de Brabantse Health Deal. Daarnaast hebben alle Brabantstad-partners spelregels voor het omgaan met digitalisering (zoals veilig omgaan met publieke data) onderschreven.</p>
	<p>Interprovinciaal kansen scheppen en verzilveren bijdragen aan een sterker Brabant en de positie van middenbestuur daarbij (indicator: klanttevredenheidscijfer over samenwerkingsinitiatieven) Streefwaarde 7</p>	<p>In IPO-verband hebben we, samen met VNG en Unie van Waterschappen, in het kader van de kabinetsformatie een gezamenlijke duurzame investeringsagenda gepresenteerd om de overgang naar een energieneutraal en klimaatbestendig Nederland te versnellen.</p>
	<p>Onderzoek 'bestuurskracht' in relatie tot criminaliteit in het buitengebied. (indicator: uitgevoerd)</p>	<p>Het onderzoek 'Criminaliteit in het buitengebied' is afgerond. Naar aanleiding van de aanbevelingen is een concrete vervolgaanpak vastgesteld, waarbij 'Leegstand in het buitengebied' en 'kwetsbare recreatieparken' als prioritaire projecten zijn aangeduid. De samenwerking met de VBG kreeg een extra impuls door de presentatie van het gezamenlijke rapport over de ondermijning in het buitengebied. Die werd gevolgd door vier regionale bestuurlijke bijeenkomsten voor de gemeenten over de opvolging van de aanbevelingen in het rapport.</p>
	<p>Effectieve uitvoering van de wettelijke taken mbt de inrichting, deelnemingen en integriteit van het openbaar bestuur (indicator: score tevredenheid) streefwaarde 7</p>	<p>Ter waarborging van de integriteit van bestuurders zijn ontheffingen verleend, wanneer zij als privépersoon contractuele verplichtingen wensten aan te gaan met de bestuurlijke autoriteit waaraan zij als bestuurder verbonden zijn. Het goedkeuringsvereiste van Gedeputeerde Staten bij oprichting van deelnemingen door gemeenten is vervallen.</p>

(veer)krachtig bestuur in Brabant: hoe verder	Aantal gemeenten dat al een adequaat en subregionaal afgestemd traject doorloopt om tot besluitvorming omtrent de toekomstige richting te komen (indicator: aantal gemeenten) Streefwaarde: in 2019 in alle gemeenten	Op 31 december 2017 heeft het college van GS voor 58 gemeenten een bestuurlijke uitspraak gedaan over de binnengekomen visie. Een actueel overzicht van de ingekomen visies per gemeente is beschikbaar op de site Veerkrachtig Bestuur in Brabant http://www.brabant.nl/veerkrachtigbestuur onder 'proces'. In de gevallen dat wij vragen hebben over het doorlopen traject of indien het gemeentelijke standpunt niet op logische wijze onderbouwd is vanuit de visie of er sprake is van verschillende koersen binnen een subregio initiëren wij een vervoltraject: dit kan variëren van een verzoek om nadere onderbouwing tot het starten van een herindelingsprocedure.
01.03		
Beleidskader Interbestuurlijk Toezicht	Aantal organisaties dat eind 2019 geheel of gedeeltelijk voldoet op de zes toezichtsgebieden Streefwaarde 65%	Aan het eind van 2017 voldeed 93% van de gemeenten en waterschappen geheel of gedeeltelijk op de zes toezichtgebieden.
	Aantal organisaties dat op alle toezichtsgebieden is beoordeeld (gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen) (indicator: aantal beoordelingen) streefwaarde 109	Alle 64 gemeenten, 3 waterschappen en 44 gemeenschappelijke regelingen (totaal 111 organisaties) zijn in 2017 beoordeeld. Het verschil met de streefwaarde zit in de variatie van de gemeenschappelijke regelingen.
	Thema-onderzoeken (indicator: aantal themaonderzoeken) Streefwaarde 1	Het thema-onderzoek naar het gemeentelijk toezicht op emissies bij veehouderijen is afgerond. Het onderzoek naar de externe veiligheid langs het spoor is opgestart en wordt in 2018 afgerond. Ten behoeve van de gemeenteraden hebben we een handreiking gepubliceerd over het presenteren van het structureel saldo in de gemeentebegrotingen. In 2017 publiceerden we het eerste rapport over de archivering bij het verlening van omgevingsvergunningen. Dit is het eerste deelrapport in het thema-onderzoek naar archivering in ketens.
	Aantal organisaties (gemeenten en waterschappen) dat 1 keer per 4 jaar is onderzocht door middel van een realitycheck (indicator: aantal organisaties) Streefwaarde 17	Ketenarchivering: 2 gemeenten, 1 waterschap Emissie veehouderijen: 15 gemeenten Externe veiligheid langs het spoor: 11 gemeenten

	Voorlichtingsactiviteiten (indicator: aantal activiteiten) Streefwaarde 4	Brochure over het presenteren van het structureel saldo, inclusief 2 bijeenkomsten voor gemeenteraadsleden in West-Brabant en Zuidoost-Brabant.
		3 bijeenkomsten voor ambtenaren van gemeenten en waterschappen over toezicht omgevingsrecht

01.01 Provinciebestuur

Inleiding

Het bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant is een taak van de provincie. Dit gebeurt intern door een adequate ondersteuning van de eigen bestuursorganen: Provinciale Staten door de griffie en Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning door de provinciale organisatie. Voor de uitvoering van vooral rijkstaken wordt de commissaris van de Koning ondersteund door het kabinet CdK. Tot deze rijkstaken van de CdK behoren onder meer openbare orde en veiligheid en burgemeestersbenoemingen. Tevens is de commissaris portefeuillehouder van de GS-portefeuilles Provinciearchivaris en uitvoering van de Wet Bibob. Daarnaast is het vergroten van de integriteit en de weerbaarheid van het openbaar bestuur een belangrijke pijler. Ook continueren wij onze inzet op een effectieve en efficiënte kennisverwerving, kennisborging en kennisbenutting.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Het bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Brabant

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wet Bibob

Er was in 2017 een actualisatie van het Bibob-beleid voorzien op basis van een in 2016 uitgevoerde evaluatie in de vorm van een visitatie. Dit is niet gehaald. Op verzoek van de visitatiecommissie heeft een uitgebreidere evaluatie plaatsgevonden, waardoor deze in 2017 is opgeleverd. Op 6 juni 2017 is de evaluatie aan de Staten verstrekt, met daarbij een Statenmededeling waaruit volgt dat we in de aanbevelingen in 2018 verder uitwerken. Deze aanbevelingen betreffen onder andere een uitwerking van een risicogerichte toepassing van de Wet Bibob, het vervullen van een ambassadeursrol richting gemeenten en het vergroten van de bewustwording van de interne organisatie. Op basis van de uitwerking vindt een aanpassing van het Bibob-beleid plaats.

Bestuurlijke integriteit

De CdK is met zijn kabinet, veelal achter de schermen, betrokken bij het oplossen van diverse integriteitskwesaties in gemeenten. De wijze van betrokkenheid is maatwerk en varieert van geïnformeerd zijn en het volgen van de kwestie tot adviseren, bemiddelen of zelfs het in gang zetten van een onderzoek.

Eind maart 2017 heeft de CdK in een brief aandacht gevraagd voor de bestuurlijke integriteit en een stappenplan toegestuurd. Dit stappenplan beschrijft een aantal stappen die een burgemeester kan nemen in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen en de periode daarna, de vorming van een nieuw college van B&W. Een onderdeel van het stappenplan is de screening van kandidaat-wethouders door een extern bureau en een integriteitsgesprek door de burgemeester met de kandidaat-wethouder.

Weerbare overheid

De subsidie aan de Taskforce Brabant Zeeland is conform hetgeen hierover in het Bestuursakkoord is opgenomen, gecontinueerd voor de jaren 2017-2019 (drie maal € 600.000). Op basis van concrete voorstellen van de Taskforce kan via een subsidieaanvraag per jaar dat bedrag maximaal worden verdubbeld (motie M3a, 15 april 2016).

In 2017 heeft de Taskforce Brabant-Zeeland € 1,2 miljoen euro subsidie gevraagd en toegekend. De provinciale subsidie is in 2017 onder meer ingezet op drie programma's die begin 2016 door de integrale partners (bestuur, belastingdienst, OM, politie, Taskforce en RIEC) zijn vastgesteld, te weten: vergroten bestuurlijke weerbaarheid, mobiliseren maatschappelijke weerbaarheid en 1 -Smart overheid (big data).

Kennis en onderzoek

Kennis en Onderzoek draagt op een effectieve en efficiënte manier bij aan de kennisverwerving, -borging en -benutting ten behoeve van de uitvoering van beleid.

In 2017 heeft BrabantKennis de verkenning 'Mind the Gap' uitgebracht, bestaande uit meerdere onderzoeken, een eindpublicatie en een toekomstagenda, diverse bijeenkomsten, lezingen en masterclasses. In deze verkenning is gekeken naar de toenemende verschillen en tegenstellingen in de samenleving, de observaties en aanbevelingen zijn opgenomen in de Toekomstagenda voor Brabant.

Tijdens de Trendnacht waarin klimaatgedrag centraal werd gesteld, gingen ruim 250 wetenschappers, beleidsmakers, journalisten, ontwerpers en ondernemers met elkaar in gesprek over de vraag: wat doet een veranderend klimaat met ons gedrag?

BrabantAdvies adviseert de provincie op thema's die in Brabant spelen. Van natuur tot economie, van gezondheid tot arbeidsmarkt. In het afgelopen jaar zijn diverse adviezen verschenen (zie www.brabantadvies.com), waaronder het advies over de Omgevingsvisie. Het advies ging in op gezonde omgeving voor gezonde Brabanders, regionaal onderscheid tussen krimpgebieden, samen werken aan een mooie leefomgeving en de rol voor de bodem bij klimaatverandering.

Wat heeft het gekost?

01.01 Provinciebestuur

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Vershil begr.-realisatie
Lasten	8.380	9.500	7.100	2.400
Baten	2	2	29	27
Saldo van baten en lasten	-8.377	-9.498	-7.071	2.427

Wat heeft het gekost? (grafiek)

Bedragen x1000

	Jaarrekening 2017
Exploitatie	
Lasten	7.100
Baten	29
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.071

Toelichting lasten/baten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- kosten GS/CdK -vrijval voorziening Appa	1.718
- kosten PS/Griffie	313
- kosten kennis en onderzoek	269

Overige budgetten GS/CdK	100
Totaal afwijking lasten	2.400

Lasten

Vrijval voorziening Appa

In de voorziening Appa zijn de pensioenverplichtingen van de provinciaal bestuurders opgenomen. De jaarlijkse actuariële herberekening, op basis van de levenskansen en rekenrente, van de pensioenverplichtingen leidt tot een vrijval van € 1,7 mln. Dit is hoofdzakelijk te herleiden naar de hogere rekenrentes.

Kosten PS/Griffie

De onderschrijding bij PS/Griffie heeft betrekking op lagere kosten voor zowel het ondersteunings- als het onderzoeksbudget PS. Deze onderschrijding heeft onder andere betrekking op de ontvangen terugbetalingen van de fractiebudgetten 2016.

Kennis & Onderzoek

Bij Kennis & Onderzoek heeft de lagere besteding vooral betrekking op het centraal onderzoeksbudget, doordat er scherp is gekeken naar de noodzaak van onderzoeken en een scherpe inkoop.

Overige budgetten GS/CdK

Binnen de budgetten voor de bestuurskosten GS en CdK zijn de vervoerlasten en reis- en verblijfkosten lager uitgevallen dan begroot. Door sturing op een kosteneffectieve inzet van personeel en voertuigen hebben we in 2017 een besparing op de vervoerslasten gerealiseerd ten opzichte van afgelopen jaar.

Daartegenover zijn in 2017 kosten gemaakt in verband met de visitatiecommissie Bibob. De duur van het onderzoek was langer en de intensiteit hoger, daarnaast is een deel van de in 2016 nog gemaakte uren pas in 2017 gedeclareerd.

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Totaal afwijking baten	27

Baten

In 2017 zijn diverse vergoedingen van derden ontvangen voor werkzaamheden door de Commissaris van de Koning en GS-leden.

01.02 Bestuurlijke samenwerking

Inleiding

Doelstelling is een lokaal bestuur is te creëren dat in staat is slag- en schakelkracht te genereren voor de grote maatschappelijke opgaven en er tegelijkertijd in slaagt nabij, betrokken en aanspreekbaar te zijn.

Dit realiseren we door:

- te bevorderen dat er een effectieve (op de maatschappelijke opgaven toegeruste) en democratisch gelegitimeerde bestuurlijke en/of organisatorische inrichting van de Brabantse gemeenten tot stand komt.
- Noord-Brabant op een vernieuwende manier sterker maken. Dit vereist een effectieve inrichting van het openbaar bestuur en ook een optimale relatie met de Brabantse gemeenten, hun vereniging (VBG) en hun regionale samenwerkingsverbanden.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Het creëren van een lokaal bestuur dat in staat is slag- en schakelkracht te genereren voor de grote maatschappelijke opgaven en er tegelijkertijd in slaagt nabij, betrokken en aanspreekbaar te zijn

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestuurlijke samenwerking en bestuurlijke vernieuwing

In 2017 zijn wij gestart met een nieuwe manier van samenwerken tussen de provincie en regio's, door in alle vier de regio's zijn twee ontwikkeldagen gehouden op het gebied van Ruimte en Mobiliteit. Ontwikkeldagen zijn bedoeld om samen met de regio, en zoveel als mogelijk met de triple Helix-partijen, afspraken te maken over beleid en beleidsuitvoering. In 2018 onderzoeken we of ook andere domeinen (o.a. energie) kunnen aansluiten, om samen met de partners in de regio integraal aan de slag te gaan. Deze ontwikkeldagen leiden ook tot een herijking van de bestaande overlegstructuren op regionaal niveau. Zo worden in het komende jaar de overleggen voor Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) en Regionale Ruimtelijke Overleggen (RRO) onderdeel van de regionale ontwikkeldagen en zijn stappen gezet om de bestuurskracht van provincie en regio te vergroten en tegelijkertijd de bestuurlijke drukte terug te dringen. De GS-regiowerkbezoeken zijn ingevuld door de ontwikkeldagen. Voor wat betreft bestuurlijke vernieuwing hebben we het afgelopen jaar een aantal concrete acties uitgevoerd.

Allereerst hebben we in beeld gebracht bij welke beleidsprogramma's en projecten we al op een bestuurlijk vernieuwende manier werken. Daarbij hebben we in het bijzonder aandacht besteed aan de wijze waarop jongeren betrokken zijn bij onze organisatie.

In het najaar hebben we een aantal jongeren bij de innovation games op de ESIW in Tilburg gevraagd om na te denken hoe we jongeren structureel kunnen betrekken het provinciaal beleid. Zij hebben voorgesteld om een startup op te zetten, die helpt bij het verzamelen van wensen en vragen van jongeren en het begrijpelijk uitleggen van provinciaal beleid. In het voorjaar van 2018 werken we dit idee samen met de betrokken jongeren uit tot een concreet voorstel.

Daarnaast hebben wij meegewerkt aan de minor 'Arts & Urbanism' met derdejaars studenten van de Akademie voor Kunst en Vormgeving St. Joost. Aan de hand van het thema gezonde verstedelijking hebben de AKV-studenten hun inzichten en statements vertaald in beeldende kunst, film, documentaire of grafisch werk.

Met Provinciale Staten hebben we het gesprek gevoerd over het thema bestuurlijke vernieuwing. Daaruit is naar voren gekomen dat het belangrijk is om aan het begin van het beleidsproces het goede gesprek tussen GS en PS te laten plaatsvinden, om te bepalen op welke manier de samenleving kan worden betrokken bij de beleidsvorming.

In 2017 hebben wij de beleidsvoorbereiding op een aantal terreinen, zoals Toekomst mobiliteit en Omgevingsvisie, op een vernieuwende en interactieve wijze vormgegeven. Daarnaast hebben wij door het werken met 80%-versies voor de Uitvoeringsprogramma's Energie en Ondersteunende Maatregelen Transitie Veehouderij gekozen voor een vernieuwende manier van beleidsontwikkeling waarin uw Staten aan de voorkant meer inbreng kunnen leveren.

Ter waarborging van de integriteit van bestuurders zijn ontheffingen verleend, wanneer zij als privépersoon contractuele verplichtingen wensten aan te gaan met de bestuurlijke autoriteit waaraan zij als bestuurder verbonden zijn.

(Veer)krachtig bestuur

Wij hebben alle Brabantse gemeenten gevraagd om op basis van een constructief toekomstgericht proces in samenwerking met triple-helix partners met een visie te komen op de eigen bestuurlijke en/of organisatorische toekomst. Op 31 december 2017 hebben wij voor 58 gemeenten bestuurlijke uitspraken gedaan over de doorlopen processen en de keuzes die gemeenten willen maken. In de gevallen dat:

- de keuzes van buurgemeenten niet met elkaar overeenstemmen,
- gemeenten ongewild in een geïsoleerde positie terechtkomen,
- keuzes naar onze opvatting geen recht doen aan de langetermijnbelangen van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties binnen de gemeente en/of (sub)regio

hebben wij met de betreffende gemeenten bestuurlijk overleg gevoerd en vervolgens per brief aangegeven wat wij van hen verwachten.

De uitvoering ligt op koers. Een aanzienlijk deel van de Brabantse gemeenten doorliep, of heeft in 2017 een traject afgerond om te komen tot een besluit over hun bestuurlijke toekomst.

Ter illustratie een aantal voorbeelden van de ontwikkelingen in 2017:

- De per 1 januari 2017 tot stand gekomen gemeente Meierijstad is voortvarend van start gegaan;
- In het Land van Heusden en Altena loopt het traject op schema om op 1 januari 2019 te komen tot een nieuwe gemeente Altena;
- We zijn in 2017 de provinciale Arhi-procedure gestart voor de gemeente Nuenen c.a. Samengevat, was het uitstel van het uitspreken van een voorkeur voor een fusiepartner door de raad van de gemeente Nuenen c.a., mede in combinatie met de sterk uiteenlopende opvattingen binnen deze raad, voor ons aanleiding om – met het oog op het gewenste tempo en kwaliteit – het proces over te nemen en aldus uitzicht te krijgen op een duurzame versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief;
- De gemeenteraad van Haaren heeft op 21 december 2017 definitief besloten tot splitsing van de gemeente naar de omliggende gemeenten;
- In de Kempen hebben twee van de vijf gemeenten aangegeven bestuurlijk te willen fuseren. Mede naar aanleiding hiervan hebben wij een procesbegeleider aangesteld om medio 2018 een advies uit te brengen;
- Land van Cuijk: de door ons aangestelde procesbegeleider heeft in september 2017 geadviseerd om de vijf gemeenten in het Land van Cuijk tot één gemeente te laten fuseren. Dit advies hebben wij overgenomen en wij hebben er bij de gemeenten op aangedrongen om hiermee zo spoedig mogelijk aan te slag te gaan;
- Na een aanvankelijke aarzeling bij de gemeenten in de Brabantse Wal, worden er nu stappen gezet om te komen tot een samenwerking op een meer beleidsinhoudelijk niveau;
- De grote steden stellen zich in toenemende mate op als vertegenwoordiger van de (sub)regio.

Wat heeft het gekost?

01.02 Bestuurlijke samenwerking

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Verschil begr- realisatie
Lasten	1.108	2.150	1.714	437
Baten	-	287	270	-16
Saldo van baten en lasten	-1.108	-1.864	-1.443	420

Wat heeft het gekost? (grafiek)

Bedragen x1000

Exploitatie	Jaarrekening 2017
Lasten	1.714
Baten	270
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.444

Toelichting lasten/baten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
- Kosten bestuurlijke samenwerking	235
- Kosten t.b.v. bestuursstructuur	202
Totaal afwijking lasten	437

Lasten

Bestuurlijke samenwerking

De onderschrijding bij bestuurlijke samenwerking heeft betrekking op lagere gerealiseerde uitgaven voor de samenwerkingsverbanden Werkagenda BrabantStad en Vlaams Nederlandse Delta.

Bestuursstructuur

De lagere kosten t.b.v. bestuursstructuur komt voornamelijk door de lagere kosten voor (Veer)Krachtig Bestuur (€ 168.000). De kosten voor het programma Veerkrachtig Bestuur bestaan voor het grootste deel uit diverse vormen van ondersteuning aan gemeenten. Het benodigde budget hiervoor is van jaar tot jaar moeilijk te voorspellen, omdat dit afhankelijk is van bestuurlijke ontwikkelingen in de gemeenten.

Daarnaast heeft in 2017 de verrekening van het batig saldo 2016 van het IPO plaatsgevonden.

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
---	-----------

Totaal afwijking baten	16
-------------------------------	-----------

01.03 Interbestuurlijk toezicht

Inleiding

Door toezicht te houden dragen wij bij aan een veilige en duurzame leefomgeving in Brabant. Ons streven is het om het functioneren van gemeenten en waterschappen te versterken, zodat burgers blijvend kunnen vertrouwen op de overheid.

Met interbestuurlijk toezicht bevorderen wij dat de Brabantse lokale overheden krachtige overheden zijn, die hun maatschappelijke taken correct uitvoeren.

De provincie voert op een aantal terreinen de taak van interbestuurlijk toezichthouder uit: archief- en informatiebeheer, financiën, huisvesting vergunninghouders, monumentenzorg, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening.

Hebben we bereikt wat we wilden bereiken?

Het versterken van functioneren van Brabantse gemeenten en waterschappen, zodat burgers blijvend kunnen vertrouwen op de overheid

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Interbestuurlijk toezicht

Uitvoeringsprogramma

Eind 2017 hebben we, op basis van het beleidskader 2016-2019, een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht in 2018. Daarbij hebben we rekening gehouden met wat er in de maatschappij leeft.

Signaleren & interveniëren

In het kader van het systematisch toezicht hebben we alle 64 Brabantse gemeenten beoordeeld op de gebieden archief- en informatiebeheer, financiën, huisvesting vergunninghouders, monumentenzorg, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening. De drie waterschappen hebben we beoordeeld op de gebieden archief- en informatiebeheer, financiën en omgevingsrecht. Van 44 gemeenschappelijke regelingen hebben we het archief en informatiebeheer beoordeeld en van 42 regelingen de financiën. Dit verschil wordt veroorzaakt door de verschillende types van gemeenschappelijke regelingen. Ze vallen niet allemaal onder hetzelfde toezichtsregime. Tenslotte hebben we tien klachten van burgers over de gemeentelijke uitvoering van medebewindstaken ontvangen. Deze hadden betrekking op het archief- en informatiebeheer, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening. De klachten hebben we naar tevredenheid van de indieners afgehandeld.

Evalueren

In het tweede kwartaal van 2017 hebben we via het jaarverslag gerapporteerd over de in 2016 bereikte resultaten en het bereiken van de gestelde doelen. De resultaten hebben we betrokken bij de toezichtspraktijk in 2017 en bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma 2018.

Mijlpalen 2017

- Jaarverslag IBT 2016 – vastgesteld op 18 april 2017;
- Uitvoeringsprogramma 2018 – vastgesteld op 5 december 2017.

Wat heeft het gekost?

01.03 Interbestuurlijk toezicht

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2017 oorspronkelijk	Begroting 2017 na wijziging	Jaarrek. 2017 realisatie	Vershil begr- realisatie
Lasten	70	70	34	37
Baten	-	-	17	17
Saldo van baten en lasten	-70	-70	-17	54

Wat heeft het gekost? (grafiek)

Bedragen x1000

Exploitatie	Jaarrekening 2017
Lasten	34
Baten	17
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-17

Toelichting lasten/baten

Afwijking lasten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Totaal afwijking lasten	37

Lasten

Binnen Interbestuurlijk toezicht zijn slechts beperkte budgetten beschikbaar voor het uitvoeren van de toezichtstaak en thema-onderzoeken. Afhankelijk van de opzet en uitvoering van de onderzoeken variëren de kosten. In 2017 zijn de kosten in totaal € 37.000 lager uitgevallen dan het beschikbare budget.

Afwijking baten t.o.v. begroting na wijziging	x € 1.000
Totaal afwijking baten	17

Baten

€ 17.000 is ontvangen van de andere provincies als bijdrage in de kosten voor expertmeetings.

